

ST. — NO. 1532. Entered as second-class matter, December 6, 1937, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1893.

CHICAGO, ILL., 20. JANUARJA (January 20), 1937.

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

LETO—VOL. XXXII.

BORBA TRUSTOV ZA UNIČENJE DELAVSKIH UNIJ

MAGNATI GENERAL MOTORS KORPORACIJE ODLOČNO ZA BOJ PROTI PRIZNANJU UNIJE

Boj delavstva v masnih obratih priča po- gubnost pomanjkanja delavskega tiska

Unija avtih delavcev se nadeja zmage uzlic provokacijam. — Današnji značaj razrednega boja

KOMAJ je General Motors korporacija sklenila dogovor, da je pripravljena pogajati se z unijo avtih delavcev, že je pričela z veliko propagando v kapitalističnem časopisu, da je ogromna večina njenih delavcev proti uniji in zahtevajo obnovitev obrata na principu odprte delavnice. "Trideset tisoč, dvajset tisoč, osem tisoč, petdeset tisoč delavcev je nam poslalo peticije z zahtevo, da unije ne smemo priznati," je dejal prošlo soboto, dan po dogovoru, glavni ravnatelj General Motors korporacije W. S. Knudsen.

Roj špionov in provokatorjev

Unija avtih delavcev je velika, toda med njenimi člani je polno kompanijskih agentov, ki jih begajo z vsakojakimi govoricami in s trditvijo, da so "prodani". Uprave kapitalističnih listov vedo, da se mogočni korporaciji ne smejo zameriti, pa jih radevolje in mnoge celo navdušeno pomagajo v propagandi zoper unijo. Delavci pa so nevedni, naučeni brati le časopise svojih gospodarjev in ne znajo ločiti, kdaj in takih sporih, kakor je sedanjih poročajo resnico in kdaj ne. Citateli sicer v marsikako poročilo dostikrat dvomijo, a vendar več ali manj verjamejo.

Greh, za katere delajo drugi pokoro

Vzrok je, ker si strokovne unije niso hotele zgraditi delavskega časopisa in marale ga niso zato, ker so bili odborniki unij zaeno politiki v kapitalističnih strankah.

Ta greh se danes maščuje in se bo še dolgo maščeval — namreč toliko časa, dokler se ameriško delavstvo ne organizira industrialno in tudi POLITIČNO.

Politična oblast v Flintu je bila od prvega dne na strani korporacije, za protektiranje skebov in proti stavkarjem je uporabila oboroženo silo.

Niti eden veliki ameriški dnevnik se ni postavljal na stran unije avtih delavcev. Skušali so delati vtiš nepristranskega poročanja o tej borbi, toda zmerom tako, da so unijo omalovanjali — češ, nima članov, večina delavcev je proti nji in komaj čaka, da se obratovanje znova prične!

Solidarnost izkoriščevalnega razreda

General Motors ima v borbi proti organiziraju svojega delavstva vse mogočo pomoč vseh korporacij. Ford, ki je njen konkurent skoz in skoz, ji pomaga v boju zoper unijo, ravno tako jeklarske korporacije, klavniške družbe, tkalnice itd.

Ako bi delavci ne čitali samo kapitalističnega časopisa, bi se iz solidarnosti kapitalistov učili, da će je enotnost krištana njim, ČEMU NAJ BI DELAVCEM ŠKODOVALA! Kapitalisti — ki so si v konkurenčni neizprosnosti tekmeči, so v boju za ohranitev izkoriščanja zmerom in povsod solidarni. Delavci, ki imajo enake interese vsepošod, pa z neslogom in ignoranco ugonabljajo prilike za izboljšanje svojega življenskega stanja.

Delavstvo se bori zato, da zmaga!

Vzlic temu se C. I. O., ki vodi tudi boj avtih delavcev, nadeja v tem letu na industrialnem bojišču dalekosežnih zmag. Smatra, da se je General Motors korporacija pravtono odločila, da ne bo pristala v nikakršno pogajanje z unijo avtih delavcev. In to pod nobenim pogojem, pa magari če bi sam Roosevelt ponudil posredovanje.

Ko pa so njeni ravnatelji uvideli, da stavka ni šala, in ob pomisli, da je korporacija na škodi pol milijona dolarjev vsak

Francoska posojila

Banke v Parizu, ki so pod vladno kontrolo, so poleg londonskega in newyorškega največji finančni kartel na svetu. Zato Francija lahko posuje v mnogih slučajih celo bolj kakor pa New York ali London. Nedavno so prišli v Pariz vrhovni veljaki poljske vlade. Dobili so posojilo — visoko posojilo — ampak porabiti ga morajo za ojačanje svojih utrd ob Nemčiji in za ojačanje svoje armade. Potrebščine v ta namen pa mora Poljska kupiti največ v Franciji.

Fotografena časniška agencija Acme Photo, ki jo kontrolira bogataška čikaška Tribuna, ni niti malo naklonjena lo-

NEENAKE PLAČE IN NEENAKA BORBA

Alfred P. Sloan Jr., predsednik General Motors korporacije, prejema blizu \$400,000 plače na leto, ali tol'ko, kod DVE STO delavcev skupaj, ce bi imeli vsaki povprečno \$2000 plače na leto. Sloan Jr. je zoper unijo, jo napada in troši v kapitalističnem časopisu po \$900 za stran v propagandi za uničenje organizacije avtih delavcev. Drugi glavni predstavniki in odborniki General Motors korporacije je Wm. S. Knudsen. On ima \$325,000 plače na leto. Vse stroške, ki jih imata s svojo službo, jima krije družba. Na tej sliki je skupina delavcev omenjene korporacije v Clevelandu, ki so stavkali in "obsedeli" na svojih mestih v tovarni.

dan, so se z zastopniki organiziranih avtih delavcev le podali v skupno sobo, da si najdejo pot v sporazumu.

Korporacijam ni v ničemur zaupati

To je bila za unijo avtih delavcev prva zmaga. A ob enem tudi prva PREVARA! Kajti komaj je michiganski governer Murphy objavil javnosti vest o sporazumu, že je kompanijska propaganda s pomočjo svojih skebskih agencij začela objavljati vesti — da je ogromna večina njenih delavcev proti uniji — posebno še proti industrialni uniji! "Kaj naj storimo v očigled vseh teh protestov?", je vpraševal ravnatelj W. S. Knudsen? Pa mu je šinila v glavo "rešilna" misel. Dejaj je: "Ni bil in ni zdaj naš namen, da se bi pogajali samo z manjšino unije. Pripravljeni smo se sporazumeti z delavci, ki nočejo pripadati nobeni uniji, razen morda k fabriški (kompanijski), dalje i z unijami A. F. of L., z industrialno unijo avtih delavcev pa toliko, kolikor je močna v naših obratih po številu svojega članstva."

Krogli unije avtih delavcev so ob čitanju Knudsenove izjave cuspilni. Smatrali so, da magnati General Motors korporacije obstanejo pri svoji besedi in obljudi, kadar jo dajo. Zdaj pa so nepričakovano in kar iznenada uvideli, da so njihove "pogobe" vredne prav toliko kakor recimo Hitlerjeve in Mussolinijeve.

Enotna fronta ameriškega kapitalizma hoče za vsako ceno preprečiti priznanje industrialne unije, pa bodisi v avtini, v jeklarski ali v katerisibodi drugi masni industriji.

Na pragu zgodovinske odločitve

Borba v avtini industriji je vsled tega odločilnega pomena za vse ameriško delavstvo. Strokovne unije, ki delujejo za poraz prizadevanj odbora za industrialno organizacijo, ne zapadejo, da se igrajo z ognjem. Kajti če se izkoriščevalcem posreči izvojevati ta boj, bodo tudi strokovne unije le tarča, in pa sredstvo za preprečevanje zgraditve resničnega unijsko-gibanja v tej deželi. To žalostno vlogo igrajo že danes.

Razveseliči je, da milijone ameriških delavcev dokaj dobro razume, "kam pes taco moli". Magnati General Motors in jeklarskega trusta so domnevali, da jim bo novo delavsko gibanje lahko razpihliti kakor mehurček iz milnice, a zdaj jih že zelo skrbijo v trosijo in trosijo za podkupovanja časopisov, v najemanju provokatorjev, v mobilizirjanju skebskih agencij, v pritisku na duhovščino, z apeli na kongresnike, senatorje in

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Vse dežele v tekmi oboroževanja in pripravljanja na "obrambo"

Armada sovjetske Rusije izmed vseh najjačja na svetu. — Novi proračun USSR znaša devetnajst milijard dolarjev

V sedanji ogromni oboroževalni tekmi je izmed vseh vesel poleg Francije najbolj prizadeta Sovjetska Unija. Francije raditega, ker je svojo vnojno politiko pod premijerjem Lavalom in prejšnjimi ministrskimi predsedniki popolnoma zavozila, Sovjetska Unija pa zato, ker je računalna na sodelovanje z buržavzanimi državami, a ga ji kapitalizem slednjih nikar noče nakloniti, kar je umetno. Dokler v Spaniji ni bil boj med razrednimi interesimi tako jasno začrtan, kakor je danes, se je svetovni kapitalizem z Rusijo še nekako spriznjal, češ, kar je je!

Nikakor pa ne more довoliti, da bi še kaka druga država v Evropi zavrgla svetovni pravne svojine in izkorščanja.

Vsled tega so mogoci, ki vlečejo niti kapitalistične politike, sklenili ofenzivo proti "komunizmu". Svoj najodločnejši odraz ima v zvezi med Nemčijo in Italijo. To je kaj pada striktno kapitalistična zveza. Njen pravi namen je, da Japonska osvoji Sibirijo, kolikor načreč more, Nemčija pa Ukrailino in ako mogoče še druge bogate sovjetske krajine.

Hitlerjev admiral se nič ne šali

Nemčija je edina država, ki je dozdaj v civilni vojni v Spaniji odprto intervenirala. Njeni vojni ladje so ustavlje-

španske parnike za jih zaplenile. Nato so jih "prodale" španski fašistični "vladi".

Na tej sliki je Hitlerjev admiralski Carlis, in če ga natančno pogledate, vidite, da je posluhen hlapac — poleg tega pa je zelo brutalen hlapac svojega "der führerja".

Fronte so danes JASNO začrtane: na eni strani FAŠIZEM, ki ga podpira vse, kar je reakcionarnega in izkoriščevalnega na svetu. Na drugi strani ves mednarodni delavski pokret in drugi pristaši SVOBODE, DEMOKRACIJE in BORCI za odpravo IZKORIŠČANJA in drugih SOCIALNIH KRIVIC.

V tej svetovni borbi šteje samo ORGANIZACIJA. Slovenski delavci, JAČAJTE KLUBE JSZ! Kjer jih še nimate, jih USTANOVITE ČIMPREJ! pridobite društva — kulturna in podpora, slovenske domove itd. — za pristop v PROSVETNO MATICO!

In dalje, širite glasilo slovenskega ORGANIZIRANE-GA delavstva — "PROLETARCA"!

Slike brutalnosti fašističnega divjanja v Španiji

Malokateri ameriški "razsirjeni" list si upa priobčevati slike razmesarjenih otrok, žensk in moških, ki leže po vsem vpadu fašističnih aeroplakov po ulicah Madrixa. Nedavno smo priobčili članek iz enega čikaškega dnevnika, v katerem pravi, da so prizori na razmesarjeni trupelci otrok, ki so se še malo prej igrali na cestah, tako strahotna, da niso za tisk.

Ako bi se naši fašistični in drugi klerikali mogli poglobiti v gorje, ki ga tripi špansko ljudstvo vsled fašističnega načve, da bi razpadajoče zidovje

unioniziranje delavcev v jeklarski industriji veliko izdala, ker dela v Pittsburghu, Garyju, Youngstownu itd. tisoče in tisoče Hrvatov. Prav tako lahko pomagajo več ali manj druge podporne organizacije tujerodecev. Med Slovenci v Pittsburghu, Jolietu in So. Chagagu na primer KSKJ, v Johnstownu pa SNPJ.

Pismo odbora bratskih organizacij, ki ga je nedavno razposlal časopisu tajnik Geo. Witkovich, pravi, da je v odboru zastopanih 17 podpornih jednot, zvez in zajednic, ki imajo skupno nad pol milijona članov.

Pričakuje se, da bo pričela unija jeklarskih delavcev z bojem za priznanje unije, za zvišanje mezde in za druge zahteve že v tej polovici leta.

Od kar se je vrnila v Slovenskem domu v Pittsburghu, Pa. (dne 25. oktobra 1936) konference zastopnikov raznih podpornih jednot, zvez in zajednic, ki je zmerom na dvoje, vsled tege njenega vojna sila ni tolikšna, kakor se človeku zazdi na prvi pogled, ko čita številke o velikih številah.

Odbor podpornih organizacij je izdal v posebnem pamphletu opis omenjenega zborovanja v Pittsburghu in ga razdelil med društvene delavce v jeklarskih centrih. Ta akcija ima odobrenje Lewisovega odbora za industrialni unionizem in mnogih drugih ljudi, ki niso radikalci, zele pa, da se življensko stanje delavcev v jeklarski industriji izboljša.

Pomoč organizacije, kot je na primer Hrvatska Bratska Zajednica, bi v kampanji za unioniziranje delavcev v jeklarski industriji veliko pomagala. Tretja slika prikazuje očeta in otroke, ki zaro na svoji dom, spremenjen v kup podprtje. Na četrti sliki vidimo mater, ki obnuno ječe, ker so ji strelili in bombe iz aeroplana smrtnonevarno poškodovali dvoletnega otroka. Ena slika prikazuje kup mrtvega v zasilni mrtavänski. Léže drug poleg drugega na podu kopalni.

To so posledice fašistične kontrarevolucije v Španiji. Začela se je, da obvaruje sistem izkoriščanja, ne pa sveto vero. Prijatelji ga potiska stran, ker je načelni boj tudi v naši javnosti jasno začrtan!

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

"Ahaver" Leon Trocki

Med svetovno vojno in po vojni so naši prijatelji hrvatski komunisti drug za drugim ponavljali na konvencijah in kjer koli so imeli priliko napadati "socialpatrite", da njim ni za državljanstvo poedine dežele — v tem slučaju za državljanstvo v ameriški Uniji, kajti oni so "državljanji vsega sveta" (gradjani čitavog svijeta)! Mi pa smo "patrioti" in se oslanjamо zgojli na eno samo deželo.

Slučaj prvega komisarja vrnjenih zadev sovjetske Unije, prvega komisarja obrambe, ki je ustvaril podlogo za zgraditev mogočne sovjetske armade, Leona Trockega, dokazuje, da "svetovnega državljanstva" še ni in ne izgleda, da se prilike zanj kmalu ponudijo. To so spredeli tudi naši bivši kritiki in so postali namesto svetovni — le ameriški državljanji! Mnogi izmed njih so se od revolucionarnih teorij čisto poslovili in postali vsakdanji oportunisti.

Vsakod izmed poštenih, nepristranskih opazovalcev razvija sovj. Unije in Trockijeve pionirske vloge v nji priznava, da je on genij. Mnogo izmed tega, kar je priporočal že po prelomu s Stalinom, je pozneje Stalin osovilo za svoj program, dasi je prvotno iste predlogi imenoval za zmotne nauke in ideje. V marsičem pa je Trocki bil in je danes v zmoti, četudi ima po svetu veliko več pristašev kakor pa v času, ko mu je Stalin preskrbel izgon in stan na nekem otoku v Turčiji pod budno stražo Kemalovih orožnikov.

Sodobna ruska literatura ne priznava Trockiju nikakih zaslug za sovjetsko revolucijo, še manj pa pri gradnji sovjetske armade. Ker Trocki ni človek, ki se bi pustil zlomiti brez odpora, je v pregnanstu v Turčiji storil kolikor je mogel za gradnjo opozicionalne misli proti Stalinu. Trudil se je neutegnoma, da bi dobil dovoljenje za izselitev v kako drugo deželo, ce le mogoče v centralni ali pa v zapadni Evropi. Izposloval si je dovoljenje za kratko bivanje na Češkem v zdravstvene namene (lotevala se ga je tuberkuloza). Prijatelji so mu pripomogli, da je mogel brez večjega šuma v časopisu na kratke obiske v to ali ono deželo, toda nobena mu ni hotela dati zavetja. Njegovi pristaši so mu izposlovali pri socialistih na Danskem priliko predavati na danskih tleh, toda sam na enem shodu. Nato se je moral zopet vrniti. Vagon, v katerem se je vozil, je bil zastražen na vsaki postaji, ker so se oblasti bale atentata nanj. Komunisti so tedaj verjeli še v Zinovjevo takto, zato je bilo več kot verjetno, da bi en ali drugi fanatičen komunist izvršil napad na tega človeka, ki smatra, da bi spadal vodstvo nad sovjetsko Rusijo njemu, ne pa Stalinu.

Troki je oster, neizprosen kritik. Prizanaša nikomur. Ko je sovjetska vlada v luči razvoja spoznala, da bo morala od takte propagiranju svetovne revolucije odnehati, je šla korak za korakom v prizadevanju za pomirjenje s kapitalističnimi deželami, posebno z onimi, ki jih imenujemo demokratične države. Trocki je tej novi taktilki vlade v Moskvi odločno ugovarjal, a dosegel ni kajpada ničesar. On je zahteval, da se naj komunisti drže Leninovega načela za propagiranje in graditev svetovne revolucije. Njegovi nasprotniki so prav tako uspešno — oziroma veliko uspešnejše dokazovali, da se je Lenin vedno asimiliral taktki potrebe in zavrgel začasno marširko, kar je prej smatral za nezmočno načelo in neizpodbito teorijo.

Izgnani bivši vojni komesar je bil nekaj let po izgonu več ali manj ne samo zavržen, ampak tudi pozabljena osebnost. Čimboj pa se je Rusija začela umešavati v svetovno diplomacijo, se udejstvovala v ligi narodov in začela sklepati nove zvezze, bolj je morala izhlapevati revolucionarnost komiterne. To je napeljavalo vodo na mlin Trockijevega komunističnega potresa. Dobilo je mogočno zaslombo v Rusiji sami, aho hočemo verjeti obravnavi v Moskvi, na kateri je bilo 16 bivših revolucionarnih vodij, sodelavcev Lenina, obsojenih v smrt. Prosektorji pripravljajo obravnavo proti nadaljnem obtožencem.

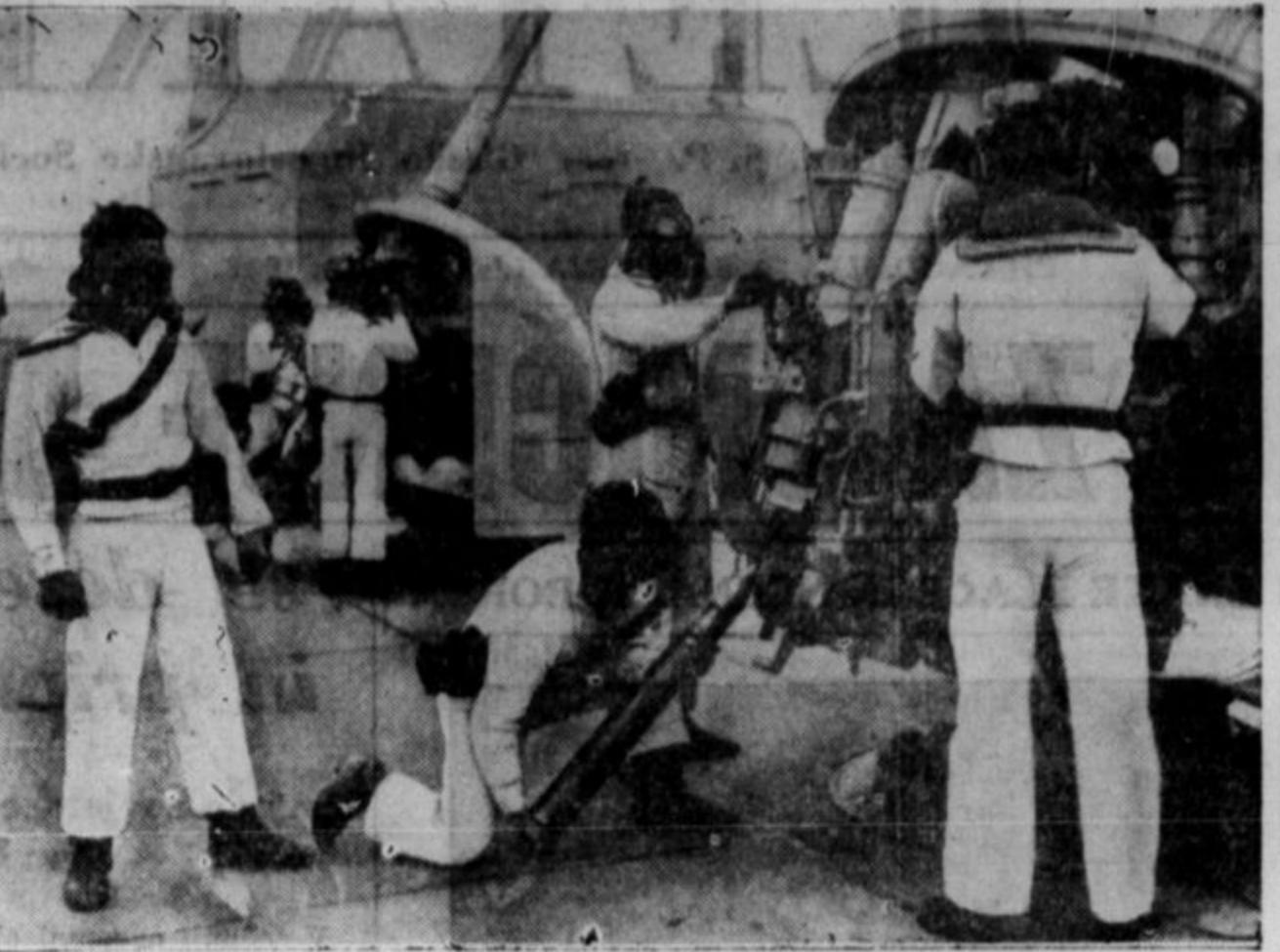
V času omenjene obravnave prošlo leto v Moskvi je imel Trocki zavetje na Norvežkem — tik na pragu Sovjetske Unije. Trockega so sovjetski prosekutorji dolžili morilnih zarot, zvezne z naciji in s Hitlerjevo tajno policijsko agenturo Gestapo. Celo obtoženci sami so ga z zgražanjem dolžili zavezništva s smrtnimi sovražniki USSR in trdili, da jih je on privedel v izdajalsko, kontrarevolucionarno delovanje. Režim v Moskvi je namignil vladu v Oslu, da svobodnega delovanja Trockega na Norvežkem ne bo toleriral. Norveška vlada je razumela miglaj in izjavila, da Trockega ne bo izročila Rusiji, pač pa ga je internirala. Ko mu je rok bivanja na Norvežkem potekel, ga mu vladu v Oslu ni hotela več obnoviti. Niti ena dežela v Evropi ga ni hotela sprejeti. Dasi ni Moskvi nobena prijazna, se ji s Trockijem tudi nobena zameriti noče. Marsikatera bi mu dala zavetje, če ne bi bilo tega vroka.

Gostoljubnost mu je končno ponudila mehiška vlada. Komunisti, katerim pravijo Trockijeve "Stalinovci", so storili na predsednika mehiške republike tako mogočen pritisk proti priseljivemu Trockiju, da je izgledal, kakor da jim bo moral ugrediti. Pa jim ni in Trockij je danes v demokratični Mehiki gost ljudi, ki lahko svobodno kritizirajo kogar hočejo. Bivši vojni komesar je sicer obljubil, da se ne bo umešaval v mehiške zadeve, niti ne bo storil nič takega, kar bi mehiško vlado spravilo v zaredo pri kaki drugi vladi.

Te obljube se seveda ne bo držal, ker to ni v naravi revolucionarjev, ne v naravi dinamičnih osebnosti, kakor je Trocki. Zvezze, ki jih ima s svojimi pristaši, so prevelike, da jih bi mogel pretrgati.

Leon Trocki je pristaš diktature. V uri potrebe pa si ne

NEMCI ZA "CIVILIZACIJO" V SPANIJI

Hitler je pripravljen prenehati posiljati pomoč fašistom v Španiji pod pogojem, da se Anglija pridruži "protirdečarskemu bloku". To bi seveda značilo zmagajo za fašizem v Španiji, ali vsaj za "demokratični" kapitalizem. Na tej sliki so mornarji na nemški vojni ladji

"Koenigsberg", ki je "manevrirala" in se manevrirala v Španski vodah in pleni ladje, ki dovažajo potrebitične v tista pristanišča, katera kontrolira ustavna Španška vlada. Dovaža in odvaja tudi Hitlerjeve "prostovoljce".

more najti zavetja, opore in svobode nikjer, razen v demokratičnih deželah.

Ameriški socialisti so se zaenzo z evropskimi socialisti pridružili gibanju, ki vodi v Moskvi predloga, da naj dovoli ustavnovitev mednarodnega tribunala, pred katerim naj sovjetski prosekutorji predložijo svoje dokaze in Trocki svoje sebi v obrambo. Mednarodna komisija naj zaslisi priče in nato izreče svoj pravorek, ki bo merodajan za obe prizadeti stranki. Trocki pravi, da se je pred takim tribunalom vsak čas pripravljen braniti in dokazati svojo zvestobo revolucionarnim načelom in svoje poštenje, nikakor pa ni pripravljen iti na zagovor v Moskvo. "Če grem, vem, da sem v naprej obsojen v smrt." Zato je nasvet evropskih in ameriških socialistov čisto na mestu in pravičen za izgnanega bivšega vojnega komisarja in njegove prosekutorje. Ker mu tako priliko za zagovor odklanjajo, mu je pomagajo na ugledu v disidentnih komunističnih strujah in ob enem nehotu povečavajo važnost njegove osebnosti v mednarodnem svetu.

Članstvu kluba št. 1 v upoštevanje in vabilo na sejo

Chicago, III. — Klub št. 1 JSZ je organizacija, ki vodi glavni del aktivnosti na pravem in političnem polju med naprednim slojem čeških Slovencev. Njegov glavni del se vrši v področju kluba — kot celote, v podrobnostih pa v petih odsekih, ki so: pravni, dramski, pevski zbor "Sava", mladinski odsek in Red Falcons. V klubu in v njegovih odsekih je trideset odborniških mest.

Klubovi dohodki (z odseki vred) značajo povprečno od \$4,000 do \$5,000 na leto in izdatki približno toliko. Lani je imel klub deset večjih in manjših prireditev, ali ki se bo vrnila v petek dne 22.

skoro vsak mesec eno. Ves prebutek se uporablja v korist klubovega prosvetnega in političnega dela, v prid "Proletarca", Slovenskega delavskega centra, za širjenje literature, za socijalno in druge aktivnosti.

Na tak klub smo upravičeno ponosni. Zastavo za klubovo uspevanje imajo vsi aktivni člani in članice, ki se udeležujejo sej kluba in odsekov, sprejemajo odbore in jih veste, pomagajo v zboru, v sporednih dramatikah odseka, vrše delo na veselican, razpečavajo letake in pamflete, prodajajo koledar in Majski Glas, agitirajo za "Proletarca" itd.

Sodružni v sodružice, pri našem delu ne smemo v ničem ne popustiti, pač pa se potruditi, da ga izvršimo več in več. Za vse udeležence prihodnjih sej, ki se bo vrnila v petek dne 22.

"AMERIŠKA DOMOVINA" ROHNI PROTI "TUJEZEMCEM"

Farmer-laboritski kongresnik John T. Bernard je v zadnjih razpravah v kongresni zbornicu o resoluciji, ki preporučuje dovanjanje vojnih potreb Španiji iz te dežele, ugovarjal njeni vsebin in načrtovao predlog, da se je bi soglasno sprejelo. S tem je nemalo pripromogel, da je mogla odpluti vsaj ena ladja, predno je bila resolucija sprejeta in podpisana. Pustači španskih fašistov so kongresniku Bernardu to zelo zamerili in hitri v kapitalističnih listih povdarijati, da ni bil rojen v tej deželi. Njegov krijski naglas jasno priča, da je tujerodec, torek manj vreden državljan kakor pa v Ameriki rojen.

V Clevelandu se je slično "poamerikanila" Pirčeva-Debevecova "Ameriška Domovina", pa se v uredniških članikih zgraja, da urejuje "Enakopravnost" človek, ki je "tujezemec" (nedržavljan). "Enakopravnost" je vsled tega silno škodoval. Ta nesrečni "tujezemec" je Ivan Jontez. Gotovo ne ve, da je Lojze Pirč pomagal do državljanov papirjev tisočem "tujezemcev", pa bi nedvomno lahko tudi njemu. Vsi, ki so bili v njegovih šoli, so dobrí državljanji, ker glasujejo zmerom tak, kakor jim priporoča "amerikanizirana" Ame-

riška Domovina. "Tujezemec" Jontez pa izrablja gospodljubnost te dobre dežele, škoduje "Enakopravnosti" kolikor more in piše za komunizem, ki hoče napraviti iz Zed. držav drugo Španijo. Če mu bo uspelo, bo krasna cerkev sv. Vida že prvi dan civilne vojne v ravninah in gospodje pa vsi na drugem svetu. Najboljše je torej, da se "tujezemec" izžene, da kjer so prišli.

Na tej sliki so voditelji gibanja za industrialno

januarja, je dosedanje tajnik John Rak pripravil poročila o našem delu in podatke o dohodkih, izdatkih in prebitku vsake posamezne prireditve in pa seznam članov ter podatkov, kolikor je kdo razpečal vstopnic. Vsakod bo dobil svojo kopijo, iz katere se bo lahko poučil o klubovih finančah in raznem drugem klubovem delu.

Apeliramo na vas, da pridejete na to važno sejo vsi, in da naj se ne brani kandidatur nihče, ki jo količkaj more sprejeti v en ali drugi klubov urad. Le na ta način se bomo ognili neugodnosti, da bi ene preveč obremenili.

Več o vsem tem na seji v petek. — **Odbor.**

Datumi bodočih priredb kluba št. 1 JSZ

Chicago, III. — Prihodnja prireditve kluba št. 1 JSZ v tej sezoni bo v nedeljo 28. februarja. Koncert "Save" bo v nedeljo 11. aprila in prvomajsko slavje v soboto 1. maja. Vse te tri prireditve bodo v dvorani SNPJ.

V nedelji 17. oktobra dramaška predstava; v nedeljo 21. novembra koncert "Save"; dne 31. decembra Silvestrova zabava; v nedeljo 13. februarja 1938 dramaška predstava; v nedeljo 10. aprila 1938 koncert "Save"; v nedeljo 1. maja pravomajsko slavje.

Vse te prireditve bodo v dvorani SNPJ. — **Odbor.**

Strah, ki ga nikjer ni

Nekateri naši nasprotniki pravijo: V Zed. državah sploh ni socialistov. Drugi pa: Roosevelt je socialist in skoro vsi člani njegovega kabinka so socialisti! Tretji: Ne le to, oni so komunisti! Če pa beremo slovenske liste, ki so nasprotni socialističnim idejam, pravijo, da ni v tej deželi nič socialistov. Ampak se vendarle krejajo na tak način, kakor da čepe socialisti za vsakim ogrom.

On ni edini, ki uči ta neizvidljiv nauk.

Frank je glede kulturnega

KOMENTARJI

Jože Grdin je piše, da se je "zaspani" Španec zbudil in se pognal v vojno šele ko je videl, kako mu "komunisti in socialisti požigajo cerkev ter more duhovnike in nene." Na nekaj pa je Jože, ki pravi, da je bil v svetovni vojni in da je gledal civilno vojno v Rusiji čisto od blizu, vendar pozabil:

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Editor.....Frank Zaitz.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business

A. SERAFIMOVIC: ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI
Prevel iz ručnine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Poleg njega sedi njegov brat. Tudi brat je brez orožja. Sezul si je škorenj ter pazljivo pregleduje popolnoma razcapani podplat. Žena vzame s samovarja pokrivačo. Iz samovarja se dvigne uporen vrtine pare. Žena vzame iz samovarja jajca, ki so ovita v nekakšen robec ter jih položi na krožnik. Iz kota gledajo na vso trojico svetniški obrazci. V oklici, v sosednjem sobi je vse tiko.

"No, zdaj pa le prigriznita!"

Zdajci pa je, rekel bi, nekaj ostrega pretezo ozračje. Nepričakovano se je pokazala mornarska čepica, ki jo je ožarjal svetlobni žarek... Na njej so plapolasti črni trakovi... Za prvo se je pokazala druga, pa tretja, četrta... Zadonelo je divje preklinanje. Dvoje, troje udarcev s puškinimi kopiti...

Aleksej se je takoj zavedel. Strela, kje je pustil svoj samokres? Zavpil je:

"Za meno!"

Aleksej je zbezljal kakor bik. Kopito je padlo na njegovo ramo. Opotekel se je, pa se je vendarle obdržal na nogah. Pod udarcem njegove železne pesti je zahreščala nosnica mornarica, ki se je zrušil, zastokal ter zakiel.

Aleksej je skočil čezjen.

"Za meno!"

Izginil je iz svetlobnega območja, se potoplil v temi ter z velikimi koraki zdrvel čez zelenjadni vrt.

Kožuhu, ki je tekel za njim, so zadeli dobro usmerjeni udarci kopit. Pod ograjo se je zgrudil. Okrog njega so razsajali mornarji s hriavimi glasovi:

"Aha, tu je, le po njem!"

Bratov glas je zadonel ostro in oglušjujoče: "Na pomoč!"

Kožuh je podesetoril svoje moći. Udarci so kar deževali nanj. Uspeло mu je izviti se iz območja svetlobnega traku, poskočiti ter zbežati v temo, odkoder je bil zadonel bratov glas. Za njegovim hrbotom, tik za petami so odmevale težke stopinje. Za njim se je razgledalo govorjenje, pretrgano od zaspoklega dihanja:

"Ne streljajte, da jih ne privabite! S kopitom ga pobijete! Je že tu!"

Zdajci se je pred njim dvignila ograja, ki je bila še temnejsa nego noč. Deske so pokale... Aleksej se je zavihtel čez ograjo. Tudi Kožuh je urno splezal čez njo kakor kakšen mlad fante. Oba sta skočila v nepopisno zmešljavo kričanja, kletev, sunkov, udarcev s kopiti... Na drugi strani so ju namreč čakali.

"Pobijte častnika, ti vražji svinji!"

"Ne dotikajte se ju! Peljali ju bomo k stabu!"

"Čemu? Prebodite ju!"

"Peljite ju brezpogojno k stabu! Moramo ju zaslišati! Žeckali ju bomo z žarečim ogljem po podplatih!"

"Doli ž njima!"

"K stabu! K stabu!"

Kožuhov in Aleksejev glas je utonil v temenem vrtincu. Niti svojih lastnih glasov nista slišala.

Nenehoma preklinajoč so ju z velikanškim truščem vlekli po temi... Okrog njiju je rožljalo orožje. Vojaki so mahali z bajonetni in preklinjali...

Iz največje nevarnosti sva se verjetno izmazala! si je mislil Kožuh. Nenehno je zrli v velike svetlobne okvirje, ki so gledali iz

mogočnega šolskega poslopja v temo. Tam je nastanjen štab.

Stopili so v območje svetlobnega traku. No, kako na široko so zazijali!

"Saj to je naša starina!"

Kožuh je zinil popolnoma mirno, samo lične mišice so mu drgetale:

"Ali ste zblaznili?"

"Strela božja! Prekleti mornarji! Rekli so nam: Izvohali smo dva častnika, dva kozaška vohuna, ki hočeta umoriti Kožuhu. Rekli so nam, naj prežimo na njiju tu izza ograje. Ko se bosta splezala čez ograjo, naj jima podstavimo pod zadnjici bajonet! K štabu pa naj ju ne peljemo, ker se tam šopirijo izdajalci, ki bi ju zopet izpustili. Tihih in brez suma naj jima vrat zavijemo! Pa smo jim verjeli..."

Kožuh je zinil:

"Glejte, da mornarjem ta dolg poplačate, a le s puškinimi kopiti!"

Vojaki so se razleteli na vse strani. Nekdo se je oglasil iz teme:

"Mornarji so jo že davno popihali. Ali mislite, da bodo tu čakali na smrt?"

"Pojdva, greva na čaj!" je dejal Kožuh svojemu bratu in si obriral kri z obrazca.

"Postavite stražo pred vrata!"

"Zgodilo se bo!"

XL.

Celo pozno kavkaško sonce je še vedno vroče. Samo stepne so prozirne. Samo stepne so sinje. V soncu se blešči rahla pajčevina. Topoli stoe in zamišljeno gledajo skozi zredčeno listje čez pokrajino. Čez vrtve se razprostira rumen sij. Zvonik je bel.

Izra vrtov, v stepi se ziblje nepregledna množica, neizmerno ljudsko morje, prav tako, kakor tedaj, ko se je bil vojni pohod začel. Vendar je v tej množici nekaj novega. Ali niso tu prav isti begunski vozovi kakor so bili tam? Kako to, da se tem ljudem obrazijo živahnno, tako pričakajoče svetijo?

Isti ljudje so, isti razcapani, napol nagi, bosonogi vojaki! A zakaj so vrste tako zravnane? Zakaj so tako molčeče? Obrazi kakor iz črnega litiga želeta! Neštivilne bodice v bajonetov sličijo nepreglednemu gozdu.

Zakaj pa stojijo na nasprotnej strani prav tako neštete vrste vojakov, ki so obleceni v priljubo dobre oblike, pa opletajo z bajonetom na vse strani, ki očitujejo s svojim vedenjem zmehjavo in nekdo nedolčeno pričakovanje.

Kakor je plaval tedaj, tako plava tudi zdaj nad množico ogromen oblak prahu. Prah se pologama polega, ozračje se čisti, stepa se jasni, poteze na obrazih se vidijo vedno razločnejše.

Tedaj je sredi morja podivljane množice zelenel grč s črnimi vetrenčami, zdaj pa je na sredi prazen travnik, sredi travnika pa stoji prazen voz.

Tedaj je bilo morje množice razburkano, zdaj pa je strumno nalinik morju, ki ga obkrožajo želesni zidovi.

Vsi čakajo. Molčeča, brezbesedna, brezvračna slavnostna godba je zaplavala nad nepregledno množico, tja proti sinjemu nebu, tja čez sinje stepi, tja v zlato žarino...

(Dalje prihodnjič.)

Pošljite svojcem v star kraj Ameriški družinski koledar

MOŠKI PRI "GOSPODINSKEM" DELU

Podpora španskim delavcem

VI. IZKAZ

Barberton, O. Po \$1: dr. št. 61 SSPZi Joseph Valencich; po 50c: John Jankovich in Matt Močnik; po 25c: Ignac Knaus, Frank Dolinšek in Jacob Zalar, skupaj \$3.75. (Poslat Matt Močnik.)

Johnstown, Pa. Po 50c: Leo Beltz in dva člana, skupaj \$1.50. (Poslat John Langerhole jr.)

Girard, O. Albert Jamšek \$1.00. (Poslat John Tancek.)

La Salle, Ill. Klub št. 4 JSZ \$5; dr. "Edinstvo" \$10; Anton Remenik 50c; po 25c: Tony Simončič, Sever, John Pobar in John Just, skupaj \$16.50. (Poslat Frank Karun.)

Bon Air, Pa. Mary Groznik 25c. (Poslat Jos. Widmar.)

West Allis, Wis. Ana Bergant \$1.

A. Grandlich 50c; po 25c: Jos. Zimmerman in M. Kodrich; po 20c: Anton Pazerl in Frank Matkovich; Anton Ujeic 10c, skupaj \$2.50. (Poslat Frank Matkovich.)

Detroit, Mich. Mike Glad \$1; po 50c: Matt Klarich st., Jos. Klarich in Paul Ocepek; po 25c: Rudolf Potocnik, Leo Junko, Katie Petrich, Anton Jurca st., Lawrence Sluga in Neimenovan, skupaj \$4.00. (Nabral Rudolf Potocnik.)

Johnston, O. Klub št. 222 JSZ \$10; John Kosin \$2; po 50c: John Kršavec, Kristina Skapin, Frank Dacar in Andrew Artel; po 25c: Neimenovan in John Habe; po 50c: Fred Stranear, Jack Marinko, Louis Royce, Vinko Coff, Peter Regovec, Jacob Kos, Louis Bartol, Anton Zupančič, Andy Malečkar, Andy Pirih, Frank Hribar, John Zajc, Frank Sretz, Frank Kovč, Vid Jančič; po 25c: Theresa Gorjanec; Joe Kunčič, John Lokar, Leander Maker, Chas. Perich, Mike Jeras, Mike Krizmančič, Anton Vesel, Angelo Plesničar, Joe Strazišar, Frank Zadel, Paul Markič, Andrew Artel, Frank Terbičan, Jacob Novak, Frank Speh, John Zalar, Joseph Plavnik, Anton Zupančič, Matt Zubakovec, Ed. Leskovec, Frank Sluga, Andy Pernat, Ernest Luzar, Frank Branislav, Anton Supan, Frank Slješko jr., Frank Zigman, Vatro Grill, John Lokar, Frank Boštjančič, Louis Lovar, Paul Zele, Anton Kramar, Matt Matzen, Aleš Globičnik, John Leskovec, Cyril Kumar, J. Točič, Anton Ogrin.

Cleveland, O. Klub št. 49 JSZ \$20; Blaz Godec \$2; po 50c: John Avsec, Kristina Skapin, Frank Dacar in Andrew Artel; po 25c: Neimenovan in John Habe; po 50c: Fred Stranear, Jack Marinko, Louis Royce, Vinko Coff, Peter Regovec, Jacob Kos, Louis Bartol, Anton Zupančič, Andy Malečkar, Andy Pirih, Frank Hribar, John Zajc, Frank Sretz, Frank Kovč, Vid Jančič; po 25c: Theresa Gorjanec; Joe Kunčič, John Lokar, Leander Maker, Chas. Perich, Mike Jeras, Mike Krizmančič, Anton Vesel, Angelo Plesničar, Joe Strazišar, Frank Zadel, Paul Markič, Andrew Artel, Frank Terbičan, Jacob Novak, Frank Speh, John Zalar, Joseph Plavnik, Anton Zupančič, Matt Zubakovec, Ed. Leskovec, Frank Sluga, Andy Pernat, Ernest Luzar, Frank Branislav, Anton Supan, Frank Slješko jr., Frank Zigman, Vatro Grill, John Lokar, Frank Boštjančič, Louis Lovar, Paul Zele, Anton Kramar, Matt Matzen, Aleš Globičnik, John Leskovec, Cyril Kumar, J. Točič, Anton Ogrin.

Youngstown, O. Dr. št. 153 SNPJ \$5; po 50c: Adolf Klinar in Steve Antonovich; Živan Ivanovič 25c, skupaj \$7.25. (Poslat Fr. Baraga.)

Superior, Wyo. Dr. št. 83 JSKJ \$5.00. (Poslat Louis Jerasha.)

Braddock, Pa. Dr. št. 31 JSKJ \$3; Imbro Vidovič \$1; po 50c: Martin Hudale, Andrew Bregar; po 25c: Joe Regina, Rudy Celigoj in John Star; Alois Hrovat 12c; po 10c: John Rednak in John Cvetan, skupaj \$6.07. (Poslat Martin Hudale.)

Barberton, O. Dr. št. 626 SNPJ \$5; Matthew Janesh \$1; John Misich 25c; George Senoff 20c, skupaj \$6.55. (Poslat O. G. Valencheck.)

Milwaukee, Wis. Dr. št. 225 JSKJ \$5; Mary Musich nabrala med člani \$4, skupaj \$9.00. (Poslat Paulina Vogrich.)

Pittsburgh, Pa. Anton Chater 25c. (Poslat Anton Zornik.)

Skupaj v tem izkazu \$165.82, prejšnji izkaz \$935.37, skupaj \$1,101.19.

Magnati General Motors korporacije odločno za boj proti priznanju unije

(Nadaljevanje s 1. strani.)

vladne uradnike; tudi predsednika Roosevelta so že obiskali. To misijo so poverili načelniku jeklarskega trusta.

Boj za zboljšanje življenskih razmer

Razredni boj — ne za socializem — ampak le za izboljšanje mizernih delovnih razmer — je v tej deželi prišel v poln zamah. Včasi bo nekoliko prostovoljnega premirja, včasi bo nekaj udihavati stupene pline — pa če je hočeo ali ne. Kajti take stvari se izdelujejo pod kapitalizmom le proti njim, zato da si izkorisčevalci ohranijo profitni sistem čimmanj dotaknjen.

V tej borbi je nepristranost nemogoča. Kompanije so skupaj kakor ena. Delavci, storimo isto in zmaga bo naša!

V džunglah varna, v civilizaciji — smrt!

Na desni te slike je Martin Johnson, ki je prepotoval toliko divjine v vseh kontinentih sveta, kot je malokdo. Na levu je njegova žena. Preiskovala sta leta za letom divjaške robove v Afriki, v Avstraliji, v Aziji, na otokih in kjerkoli. Mnogo let se je branil pred zvermi brez puške. Bil je eden najznamenitejših večičkov v boju z zvermi. Prva skupina je dobila na potovanjih s socialističnim pisateljem Jack Londonom. Potem je pričel karijero na svojo roko. Potoval je iz kraja v kraj, iz divjine v divjino, in s svojo ženo, ki je doma iz Kansasa, snemal fotografije in filmske slike, katere je potem predvajal na svojih predavanjih v Zed. državah in drugje. Z vstopnimi, ki jih je prejemal, in s honorarji za članke in slike, ki jih je prispovedal raznim revijam in drugim listom, si je vedno prihranil dovolj za nadaljnje ture v "divjine". Proslil teden po se je dogodila nesreča, da je aeroplani, v katerem se je peljal Johnson, treselj v California na tla in njega toliko poškodoval, da je ranam kmalu podlegel. Njegova žena, ki se je peljala z njim, si je življenje ohranila, toda poškodbo do konca svojih dni. Obležala je nezavestna. Mnogi uredniki so ta slučaj komentirali, da sta Johnson in njegova žena razkrivala svetu divjine, divjake in divje zveri, da ne bi se njima kaj zalega zgodilo. Toda v civiliziranih Zed. državah, v najmodernejšem prometnem sredstvu — aeroplani, sta skončila svojo silnico karijero... Oba sta bila skušena piloti in pojedovala sta tudi svoje letalo. To, v katerem sta se ponesrečila, je bilo last prometne letalske družbe.

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

ZA LETO 1937

ŠTIRI LEPE KNJIGE SAMO \$1.25

V zalogi imamo še nekaj knjig Cankarjeve družbe za leto 1936— PET knjig — 597 strani — \$1.40.

OBE SKUPINI SKUPAJ (devet knjig)

Problemi revolucionarnega socializma

Spisal Haim Kantorovitch. — Prevlel Anton Garden.

(Nadaljevanje.)

Pred mnogimi leti je Leon Trocki izborno formuliral misione razredno zavedne buržavije o demokraciji. Dejal je: "Kapitalistična buržavija računa takole: 'Dokler imam v rokah zemljo, tovarne, delavnice in banke; dokler posedujem časopisje, univerze in šole; dokler (kar je najvažnejše) obdržim kontrolo nad armado, bo aparatom demokracije, neglede kako ga spremenite, ostal podložen moji volji'."

Demokracija v očeh desničarja

Nazore desničarskih ali "demokratičnih socialistov", kadar so se sami nazivajo, je v nekem članku najbolje izrazil William E. Bohn. Po desetletjih molka so mu "kunštne revolucionarji", ki so se naučili vseh svojih modrosti iz evropskih virov, pričeli presedati. Odločil se je, da jih enkrat za vselej "posadi na klop". "Napaka teh kunštih revolucionarjev je, da ne vedo, kaj je naša demokracija! V naši deželi je v resnici vsa moč v rok ljudstva."

In kaj dela ljudstvo s to močjo, katero v resnici drži v svojih rokah?

"Ljudstvo jo rabi, kakor ga uče izvežbani publicisti, da naj jo rabi," je Bohnov odgovor.

Iz tega sledi, da spremembama državne forme, osvojitev moči po ljudstvu nima pomena. Vse, kar steje, je prešolanje ali preobrazitev "publicistov", da bodo učili ljudi, kako naj bolj modro rabijo moč, katero že faktično imajo.

Bohnov članek (The Road to Power in America, New Leader, 12. aprila 1935) je polemika proti "kunštним profesionalnim revolucionarjem", ki si domisljajo, da hočejo "napraviti" revolucionijo v Ameriki. Članek je bil spisan, da socialistom pokaže, kaj je prava pot do moči in kaj naj socialisti store v tej smeri. Prava pot do moči je torej v preobrazbi "publicistov", da bodo učili ljudstvo, kako naj rabi moč.

Vse to govorjenje o "publicistih" je seveda nejasno. Kdo so publicisti? Ali Bohn misli časopise, radio, duhovnike, rabince, profesionalne politike? Nobenega dvoma ni, da

izvajajo svoj vpliv na mase v prid kapitalizmu. Toda kaj naj socialistična stranka stori v tem oziru? "Naloga stranke je," pravi Bohn, "da vpliva na prebivalstvo k socialističnemu načinu življenja — k zadružnemu, demokratičnemu načinu." Mogoče kdo razume, kaj je s tem Bohn misil. Jaz priznam, da ga ne zapopadem. Edino, kar je jasno v tem njenem članku, je izjava, "da je bila vsaka revolucionija, vsak spopad, ki je izgledal kot revolucionija, prepletstvo za mislice naslednjene generacije."

Očividno je torej, da je naša naloga obvarovati "mislice prihodnje generacije" pred tem prepletstvom. To lahko storimo, ako si zapomnimo, "da je moč faktično v rokah ljudstva" in in učenjem "prebivalstva v tem teritoriju" k socialističnemu načinu življenja, ne pa ga navajati v boj za socializem. Nekdaj je bil kriščanski način življenja, zdaj pa je socialistični način.

Odkod izvira ta konfuzija? Že prej (American Socialist Quarterly, letnik 3, št. 1) sem imenoval te vrste socialistom "socializem brezupnežev (The Socialism of the Hopeless)". Ta brezmejna vera v demokracijo in idejna konfuzija, ki temu sledi, je na eni strani rezultat brezupnosti reformizma, na drugi strani pa vera v moč kapitalizma, katerega delavstvo ne more premagati. To tudi Bohn prav jasno izraža, ko pravi:

"Naše kričanje o rušenju kapitalizma je podobno coperniku (medicine man), ki tolče na boben. Razne faze sistema, kateremu pravimo kapitalizem, so zelo stare in prozne. Vedno se lahko priлагode novim razmeram."

Vse govorjenje o nazadovanju kapitalizma se Bohnu zdi neumnost. On gleda na zatočevanje kapitalizma, ne z daljšega ekonomskega in tehnološkega vidika, marveč z vidika grocerijske štacune na cestnem oglu. Dokler trgovina plačuje svoje račune ob času, ne propada.

"Kljub velikanskim zahtevam sedanje depresije, je kredit ameriške vlade in cen-

tralnih finančnih ter industrijskih institucij te dežele varen za indefinitivno dobo."

To je vse, kar steje. Kapitalizem lahko plačuje svoje obveznosti. Resnica sicer je, da svojih računov ne more plačevati milijonom delavcev in farmarjev ter uradniškim sužnjem; nič več ne more zasigurati milijonom niti one mrvic prospertonite in zaščite, na katero je kazal s ponosom v preteklosti. Tudi je resnica, da se položaj mas stalno poslabšuje in da niso našli še nobenega načina za uposlovitev brezposelnih, katerih število stalno raste. (Iz daljšega vidika je to resnično, kljub sedanjem "prosperitetu". — Prev.) Toda akomaš "dober ček", ga bo izmenjala vsaka banka. Ako ti vlaže dolguje denar, si lahko gotov, da ga boš dobil. In za Bohna je to dovolj dobra garancija, da kapitalizem ne nazaduje!

Sicer je resnica, da imamo na svetu boljše, bolj učene in bolj preprjevalne reprezentante neosocialdemokratov kakor je Bohn; toda on ima to prednost, da je bolj naivno odkrit kakor so drugi. V resnici imajo te nazore vsi neosocialdemokratje, le da niso tako odkriti in zgornji, kakor je on.

Prava diferenca med desničarskimi in levicaškimi socialisti je v tem, da prvi opirajo svojo taktniko na uverjenje, da je kapitalizem trden v svoji vlasti, medtem ko so drugi preprjevali, da se je kapitalizem pridel definitivno nagibati k zatonu.

(Dalje prihodnjic.)

Novi odbor družabnega kluba Slovenski center

Chicago, III. — Prošlo soboto se je vršila letna seja družabnega kluba Slovenski center, ki ima zdaj okrog 170 članov in članic. Zborovalci so sklenili, da ostane članarina kakor dozdaj, to je, \$1.00 na leto. Sedanja članarina poteče vsakemu 1. aprila. Novim članom, ki pristopijo pred 1. aprilom, se za prve tri meseca v tem letu ne bo računalno nikake članarine, pač pa bo veljavna od 1. aprila t. l. do 1. aprila 1938. V novi odbor so bili izvoljeni: Frank Alesh, predsednik; John Hujan, podpredsednik; Rok Božičnik, tajnik-blagajnik; Joseph Turpin, zapisnikar. Nadzorni odbor: Math. Kure, Vinko Ločniškar in Matt Videgar. Namestnika nadzornemu odboru sta Joseph Oblak in Justin Zajc. Namestnik tajnika je Anton Andres. — Vinko Ločniškar je bil dosedenjan tajnik. Kandidature ni več sprejel. Oskrbnik klubovih prostorov je Luka Groser. Za predelave prostorov v Slovenskem delavskem centru in za zgraditev balincarskih gred je ta klub lani prispeval nad \$900. — Po seji v soboto so bili udeleženci postreženi z okusno večerjo in pivom.

Poročevalec.

Thomasovi shodi v Chicagu

Meseca februarja pride v Chicago Norman Thomas. Dne 9. feb. bo govoril o Španiji. Dne 10. feb. bo govoril na banketu, ki bo prirejen v počast novima tajnikoma stranke, na ostale dni pa bodo sklicani shodi v raznih krajinah mesta.

Davek na potrebščine dobro donaša

Skozi to krizo smo v Združenih državah dobili poleg že uveljavljenih davkov še "prodajni davek". Uradna beseda zanj v angleščini je "sales tax". Vsakdo, ki kupuje, plača dolžen odstotek. V Illinoisu znaša 3 centa na dollar. Lani so konsumenti v tej državi plačali **70 milijonov dolarjev tega daveka**, ali blizu 20 milijonov več, kakor leta 1935.

OFENZIVA DVEH FRONT V TEKU

Stavka avtih delavcev je zdaj, ko to pišemo, v znemanju pogajanj. Zacetka se je, ne da bi jo voditelji unije hoteli. Ampak delavci, ki se organizirajo, hočejo akcije, in tako je moral hočeš poseči energično vmes tudi C. I. O. (Odbor za industrialno organizacijo). Načeljuje mu John L. Lewis, predsednik U. M. W. of A. Na levih te slike je John Brophy, ki je bil svoj čas smrtni sovražnik Lewisovega vodstva v UMWA. Udejstvoval se je med premogarji v centralni Pennsylvaniji. Zdaj so mnogi bivsi antagonisti skupaj v kampanji za organiziranje delavcev v industrialne unije. Ta akcija je postal tako mogocna, da so se zedinili na eni strani vsi elementi, ki so za industrijani unionizem, in na drugi pa vse korporacije, katerim hote ali nehote pomagajo mnoge "strokovne" unije, oziroma birokrati, ki jih vodijo. Na desni strani slike je John L. Lewis.

KAKO JE KEMAL MODERNIZIRAL TURČIJO

V dnevih, ko se je ponovno podarilo prijateljstvo med Turčijo in Jugoslavijo, se moramo tudi spomniti Kemala, ki je po vojni iz stare, razpadajoče Turčije ustvaril močno, moderno državo. S kakšno izredno energijo se je lotil dela, dokazuje naslednje po glavje iz knjige Angleza Armstronga, ki je spisal Kemalovo biografijo, ki nosi v nemškem prevodu naslov "Der graue Wolf". — Op. ur. Del. Politike.

Potem ko je Kemal združil vso politično moč v svojih rokah, ga je pravi boj šele čakal. Svojim prijateljem je vedno dal razumeti, da ima namen iztrebiti cerkev v Turčiji.

"Petsto let so predpisani na naki nekega arabskega šejka (tem misli Mohameda, op.) in njih razlaganje po lenih, nekoristnih popih določili civilno in kazensko pravo Turčije. Islam, ta teologija nemoralnega Arabca je mrtva stvar. Morda je primerna za nomadska pleme v puščavi, za moderno, napredno državo. Ni boga. Vlader, ki mora klicati vero na pomoč, je slabšč, ki ni vreden, da vlada," tako je govoril svojim najožjim političnim prijateljem.

Najbolj je sovražil pope. Izgnal jih bo iz mošeje in samostanov, da bodo morali delati kakor drugi ljudje. To so bili njegovi nazori, ki jih je zastopal s srdom in strastjo revolucionarja. Toda v javnosti se nič izražal o tem. Sklenil je, da počaka na ugoden trenutek. In nasprotniki mu niso dali čakal.

Po deželi se je širila vest, da hoče Kemal uničiti islam in

pregnati kalifa (najvišjega cerkvenega poglavarja, op.). Po moštejih in trgih so hodže in derviši pridigli in svarili ljudi pred vladno.

Nasprotniki Kemalovi so podpirali to agitacijo. Zapustili so Ankaro ter se zbrali v Carigradu okrog kalifa Abdul Medžida. Mislimi so, da so varni v njegovem zavetju, da se Kemal ne bo upal dotakniti se kalifa.

Vse ruševine mrtvega osmanskega cesarstva, duhovniki, hodže, ulemi, brezposelni bivši sultanovci dvorjani, odpuščeni oficirji, nezadovoljno prebivalstvo Carigrada, ki ni bilo več glavno mesto, se je zbral o krog kalifa.

Kemal je nastopil. Razvil je veliko propagando po vsej državi, parlamentu je predložil zakon, po katerem se izvede popolna ločitev cerkve od države, kalif se pa izžene.

"Osmanško cesarstvo je bila nesmiselna zgradba, ki je slovela na krhlih verskih temeljih. Nova republika mora imeti trdne temelje in solidno, znanstveno ogrodje. Kalif in vsi ostanki sultanove Osmanove hiše morajo izginiti. Zastrela verska sodišča in zakoni se morajo nadomestiti z modernim, znanstvenim civilnim pravom. Na mesto duhovniških sol morajo priti posvetne državne šole. Cerkev se mora ločiti od države. Vera je privatna zadeva. Vsak državljan naj si sam izbere vero, katero hoče."

Njegov predlog je bil brez debate sprejet.

LEON TROCKI Z ZENO V MEHIKI

Na sliki sta Leon Trotsky in njegova žena, fotografirana ob prihodu v Mehiko. Citajte o Trockemu in njegovi politiki članek na 2. strani v tej številki.

NAŠ PROGRAM IN CILJI V L. 1937

1.) Več kulturnega dela — to je, več delavskih prireditev s prosvetnimi sporedi in predavanji v delavskem duhu.

2.) Več agitacije za Prosvetno matico in več podpare za izvrševanje njenih nalog.

3.) Več agitacije za "Proletarca", na katerega se delavci lahko zanesajo, da bo njihovo glasilo i v najkritičnejših časih in brespogojo socialistično.

4.) Več dela v naporih razpečevati med ljudstvo dobre slovenske knjige, ki jih ima v zalogi Proletarčeva knjigarna.

5.) Več boja proti odkritim in prikritim nasprotnikom, ki vsak po svoje deluje, da uničijo ali vsaj onemogočijo uspeh našemu pokretu.

6.) Več načelnosti in soglasja v klubih JSZ in manj osebnosti in malenkostnih špetirov.

7.) Več boja proti brezbržnosti, kajti ta je delavstvu najnevarnejša hiba.

8.) Več delavske ideologije v delavskih podpornih društvih in v unijah.

9.) Več volje za dosegajo uspehov v naših naporih in bojih, kakor smo jo imeli doslej.

10.) In končno, več članov in somišljenikov, ki so voljni in sposobni vršiti vse to delo.

DELAWSKE ŽENE PO SVETU V AKCIJI ZA POMOC ŠPANIJI

V akciji za pomoč Španijskemu delavstvu zelo veliko število organizacij delavskih žen se poslale v Španijo več ladij oblačil, živil in zdravil, in ob nem enem so zbrale tudi precej v gotovini. Obleke so večinoma same izdelale in popravile pošteno.

Tudi Hoover za odpravo otroškega dela

Dogodilo se je, da tudi bivši predsednik Hoover priporoča zakonodajam posameznih držav v sprejem dodatek k zvezni ustawu za odpravo otroškega meždnega dela v industrijskih. Ampak je zelo pozoren. Lahko bi deželi prihranil veliko gorja, če bi podpril tako kampanjo, ko je bil še predsednik. Tako pa jo je v resnici vršila socialistična stranka in to njenjo kampanjo so do 1. 1932 vse ignorirali.

Angleška delavska stranka izdaja pamphlete o Španiji

Delavska stranka v Angliji je nedavno izdala dva letaka o Španiji, da bo delavstvo o vzrokih civilne vojne čimbolje poučeno. Naslov enemu je "Agonija Španije" in drugega "Katoličani in civilna vojna v Španiji". Pred tem dvema je izdal pamphlet "Španski problemi" in "Drama Španije".

Judje v Nemčiji ne smejo biti pasjerejci

Zveza pasjerejcov v Nemčiji je na pristik vlade odločila, da smoje v bodoče gojiti pasjerejce le arije. Zide je mora izključiti.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list je "Tajništvo je".

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO,

NO. 1532.

Published weekly at 2301 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL., January 20, 1937.

VOL. XXXII.

BRAINS AND USEFUL LABOR

We are asked for a comment on an editorial observation which contends that the "greatest producer of values in the world is not labor and not capital, for capital is nothing but crystallized labor; it is brains."

Very well. It is admitted that the workers produce values and produce capital, for the latter is only "crystallized labor." But the greatest producer of values "is brains." Now, who has those "brains"? We are not told. Is it contended that the workers have none? No answer. Further on we are told that a man was hired by a steel firm at a salary of \$50,000 a year. It is assumed that his brains command this big salary.

The second contention is that people get "paid in proportion to how much their work is worth to the public that pays." But how is the "worth" of work measured? What is the standard? We are left in the dark. Is not the labor of the scavenger, who removes decaying garbage and thus prevents disease, "worth" as much as the physician's who only appears on the scene after disease appears? Why is prevention not "worth" as much as cure?

The fact is that all useful effort is necessary, one just as important as the other. But the capitalist system with its hierarchy of classes and exploitation of labor maintains distinctions. It is not a question of what labor is "worth" under capitalism,

but what labor power can be purchased for as a commodity in the market. It is an article of merchandise and treated as such. Its value as merchandise hovers around a wage sufficient to enable the worker to live under the current standard. The values produced above the wages represented by the wage are appropriated by the owners of industry.

With collective mastery of industry by the workers, with the cutting off of surplus incomes to owners, the distinctions natural to capitalist society will disappear. Society will be regarded as a great co-operative enterprise, in which all useful labor is essential to the production and distribution of wealth and services. The attempt to assign brains to one portion of workers and lack of brains to another will be a memory of the past. There will be left the useful labor and service of all, and income from mere ownership will die with the capitalist system itself.

—Exchange.

CHILDREN ARE WHAT WE MAKE THEM

A short-sighted editor proclaims that every normal boy develops a craving for firearms.

The fallacy of this theory that a craving for firearms is one of the essential elements of normality becomes evident when you consider that there was a time, not so long ago, when firearms did not exist. Did normal boys develop a craving for firearms when there weren't any? This shows how absurd the theory is.

A boy wants firearms only because he is taught to do so—because he sees his elders handle firearms, because he sees them handled in the movies, because he reads about them and hears about them over the radio.

If firearms were kept out of his sight and hearing altogether—if he were taught to hate war and killing and all that go with them—he would be normal without any craving for firearms, and without any craving for imitative killing such as you frequently see boys playing at.

Parents and teachers would do well to teach children to despise toy pistols, toy cannon, toy soldiers, etc. Generations of wrong teaching must be reversed—and there is no time like the present to begin the process of reversing it.—T. M. L.

What Is a SCAB?

"After God had finished the rattlesnake, the toad, the vampire, He had some awful substance left with which he made a scab. A scab is a two-legged animal with a cork-screw soul—a waterlogged brain, a combination backbone made of jelly and glue."—Jack London.

"One of the most persistent features of war is the long wake of veterans churned up behind it," he points out. Citing America as a "typical example", he says: "Next to interest charges on the national debt, the veterans' administration usually claims the largest annual share of the taxpayer's dollar. This bureau has already spent 17 billion dollars. Last year it expended 550 million dollars—and this sum does not include a single penny of the bonus money either."

Concluding, the author asks: "Mere as a cash register proposition, can anyone deny that war is the most futile, expensive and fantastically unproductive enterprise that ever engaged the energies of man?" And then he calls on business men who stand to lose from war to crystallize in their thinking and action "a will to ease tensions that threaten peace and to promote the good will that bubbles through the soil of intelligent understanding of neighbors across national frontiers."

Thus writes Henry Morton Robinson in a recent issue of the Rotarian magazine, published by Rotary International. Investigating the cash cost of war to our country, this former naval gunner declares: "Stating the case in large fractions, we can say that 65 per cent of America's national income is spent in paying for old wars, 20 per cent preparing for new ones, thus leaving a tiny remnant of 15 per cent to be spent on civil departments, law enforcement, education, public health, and the like."

Mr. Robinson states that "at the end of June, 1936, the direct cash cost of the World War to the United States—not including such indirect costs as the war's share in causing the depression—was 45 billion dol-

Spain's War—A Passion For Franco's Fighting General

Thanks to a correspondent of the New York Times in Spain, its readers get a little more light on the creatures who are fighting the Spanish Republic. Baron Carl von Haartman, "the Hollywood general" fighting with General Franco, permitted the correspondent to look over Haartman's diary. The "general" loves war, has a passion for it, and nothing more pleases him than a little butchery of human beings. His affection for killing is so keen that he is paying his own expenses—"even paying for my own cigarettes."

Those whom he has gathered around him are interesting. They include "three dukes and any number of counts and barons."

That is, the parasites of the old regime of monarchism and militarism, members of nobility, landlords, grafters and exploiters who formerly filched wealth from ill-paid peasants and workers, are his boon companions in the killing.

The "general" coolly records in his diary the "passion" that so dominates his life. The following paragraph is illuminating:

"I have just said I hate radicals, but even that feeling is outdone. In the intensity of my passion for war! I come from a long line of warriors, and war gives me almost physical pleasure. It thrills me far more than beautiful women and champagne ever could—and I know both because I have worked in Hollywood drilling movie soldiers 'between wars'."

TO OLD AT 30!

"I am told that most employment agencies refuse to accept applications for positions for those over 30 years of age."

That shocking statement is contained in a letter given a prominent place on the editorial page of The New York Times.

The writer tells the story of a woman who has just turned 35, "a crackerjack advertising and promotion woman, as well as a fine organizer," whose application was recently rejected by a big New York bank on the sole ground that she was "too old."

Just before he left for South America, President Roosevelt broadcast an appeal to industry to employ more workers who are over 40. So far as anyone can detect, there has been no response. Instead, the letter in The Times indicates the age limit, in some instances, is being still further reduced.—T. M. L.

HOW?

Out of 70,587 applicants for government jobs during the last year, 1,630 were rejected because their fingerprints revealed criminal records. How can these men be anything but criminals as long as society, even their own government, refuses them employment?

Co-operative Builder.

Dazzling Parties "Thrown" by Rich

Oriental potentates who pride themselves upon their lavish—not to say vulgar—displays and costly ceremonies were given a run for their money by parties put on by America's idle rich during the holiday season.

The glitter and pomp of the Gilded Age came back to Philadelphia with all the gloss and gayety of the careless, incredible, forgotten days before the crash.

Peter A. B. Widener, banker and traction mogul, gave a \$100,000 blowout for the cream of the nation's social registerites.

The Bellevue-Stratford hotel, one of Philadelphia's finest, was taken over for the show. Five hundred private rooms housed a fraction of the 1,500 guests. The ballroom and countless adjoining chambers were framed in shell-pink satin and blue and silver for the dancing.

The champagne bill, according to The Philadelphia Record, was incalculable, with relays of waiters opening case after case.

Only relatively less ostentatious was a New Year's ball given by Mrs. Edward B. McLean, at her palatial palace—Friendship—on the outskirts of Washington. It cost only \$50,000, probably because there were fewer guests.

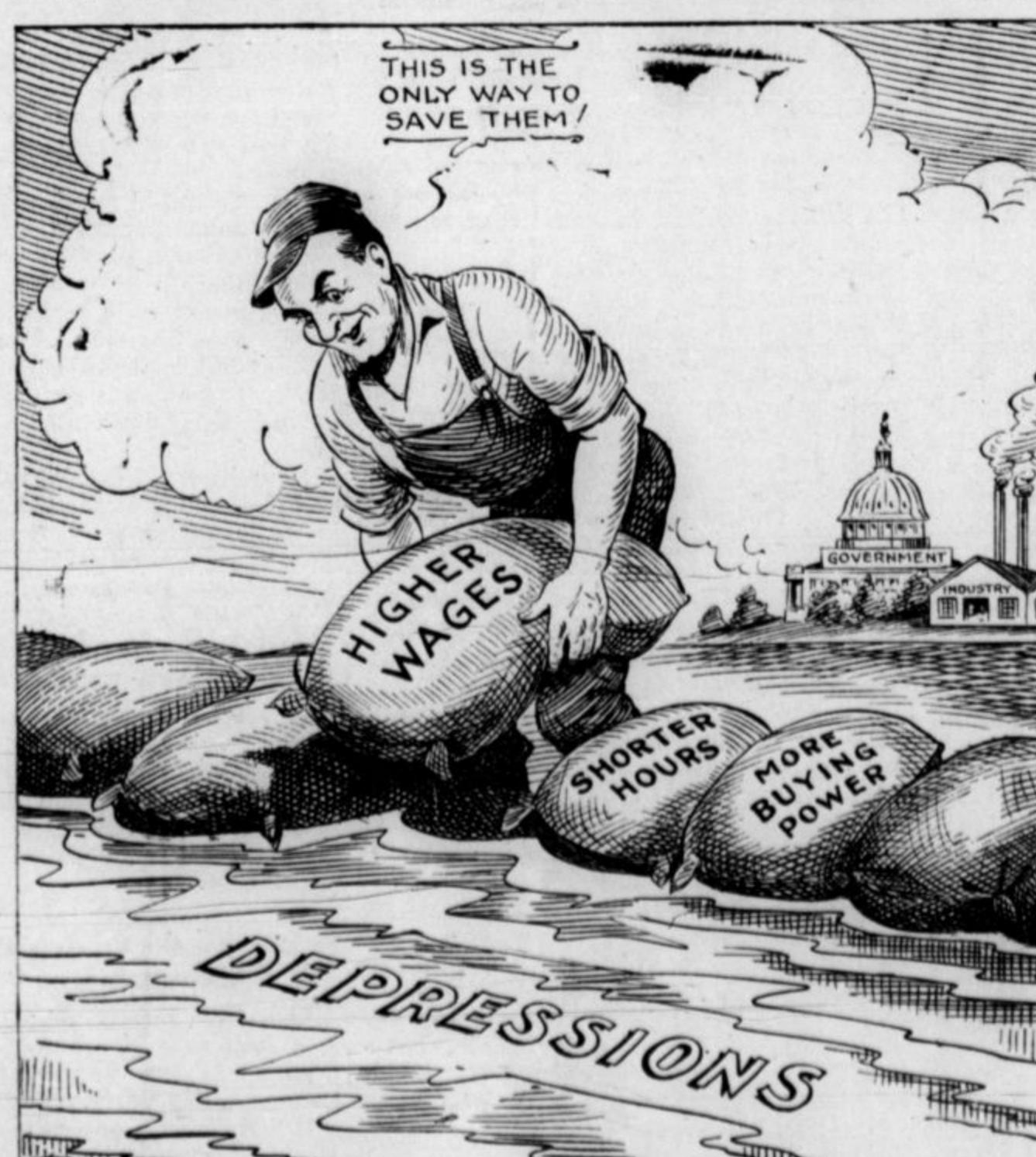
For the event Mrs. McLean built a temporary addition to her home. A special treat for the guests was permission to kiss the famous \$2,500,000 "Hope" diamond, once the property of the Russian czar and with an ill-omened reputation. Some call it a \$300,000 diamond; we do not claim to know its value.

Mrs. McLean is a daughter of the late Tom Walsh, who made his millions out of Colorado gold mines, and is the wife of Edward B. McLean, former publisher of The Washington Post. During the Harding administration the McLeans were frequent hosts of the president and his cronies, and there were many stories of "high jinks."

A year or so ago Mrs. McLean wrote her memoirs for a national magazine, later published in book form under the title "Father Struck It Rich," and said that she was nearly "broke." Her party is pretty good evidence that her once ample fortune has staged a comeback.

What do the thirty or forty million destitute persons in America think of these and other lavish displays?—The Milwaukee Leader.

STILL A VERY TIMELY WARNING

IT ALL SEEKS VERY CRAZY —AND IT CERTAINLY IS!

By Chester M. Wright

and warships and gasses and all the other things that wipe people out of existence.

And now that the United States has come back to a point of putting its mind on how to make life better, the rest of the world seems to be longing to go crazy again.

And while we talk peace and try to think peace, nobody believes us fully. There's doubt on every hand.

* * *

In South America there recently has been a so-called peace conference. American delegates have tried to make the show look as good as possible, but really it wasn't much of a success. Suspicion is what made it so.

Of course, if everybody else is determined to go into the suspecting business, it will be difficult for us not to do a little suspecting also.

And, to be candid, we DO suspect.

We suspect the ambitions of Hitler and Mussolini. We suspect the integrity of the Soviets. We suspect Japan. And there you are. Everybody disbelieves everybody—or almost.

It all seems very crazy—and it is.

If there is a balance wheel anywhere it must come from labor. But labor is divided within its house. Divided balance wheels aren't much good.

* * *

But, be all these things as they may, labor in the United States is going forward and with a speed never known before. It can't help doing that. A year from now a great many things will be different.

It all seems very crazy—but it is.

But, be all these things as they may, labor in the United States is going forward and with a speed never known before. It can't help doing that. A year from now a great many things will be different.

It all seems very crazy—but it is.

It all seems very crazy—but it